

Spis treści

Wstęp	5
Wstęp do drugiego wydania	9

I. Co to jest historia

Dzieje przedczłowiecze i dzieje społeczeństwa ludzkiego	15
Historia jako relacja o dziejach	17
Kronika a historia	20
Między niezbędnością a nieuchronnością historii	24

II. Świat bez historii

Myślenie ahistoryczne	26
Ludy „zimne” i ludy „gorące”	30
Myślenie ahistoryczne a działanie	35

III. Za Rubikonem historycznego myślenia

✓ Dwie linie rozwoju: historyczna i sakralno-dogmatyczna	52
✓ Początki historiografii — relacja religijno-komemoratywna	62
Mit wiecznego powrotu a postawy ludzkie. Przewycięzanie mitu. Na drodze do nauki historycznej	67
✓ Między bajką a prawdą w relacji historycznej	78
✓ Od historii heroicznej do historii globalnej	84

IV. Między historyzmem i antyhistoryzmem

Co to jest historyzm	109
Historia święta i historia świecka	120
Nowoczesne antyhistoryzmy	133
Historyzm ahistoryczny	145
Psychohistoria	150
Ucieczka w myślenie magiczne	156

V. Świat z „niedostatkami” historii

Co to jest „niedostatek” historii	158
Dlaczego upadły dawne cywilizacje	161
Upadek Cesarstwa Rzymskiego — dyskusja o przyczynach	174
Obszary zacofania a myślenie historyczne — przykład Indii	184
W poszukiwaniu historii	189

VI. Trzy rzeczywistości świata z historią

Zapożyczenie z języka matematyki	191
Rola historyka	198
Budowa okrętu na otwartym morzu	203
Napoleon — „za” i „przeciw”	210
Skąd ta różnorodność?	221
Wiedza źródłowa i wiedza pozaźródłowa	228

VII. Życie w gąszczu języka

Między obrazem idiograficznym i obrazem nomotetycznym	238
Kilka wypisów z prac historycznych	240
Historyczna czasoprzestrzeń	249
Zdania ściśle ogólne. Prawa. Pozorne uwol- nienie od przestrzeni	254
Chcemy wiedzieć, dlaczego	261

Przypisy bibliograficzne

281